

Täysistunto

Maanantai 22.6.2020 klo 14.02—18.02

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä annetun lain 27 ja 49 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 79/2020 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 11/2020 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

14.05 **Sari Essayah kd:** Arvoisa puhemies! Tuolla ensimmäisessä käsittelyssä kävimme läpi tätä asiaa aika seikkaperäisesti, ja silloin oli vain se ikävä tilanne, että yhtään hallintovaliokunnan jäsentä ei ollut tuolloin salissa. Siinä yhteydessä esitin sen kysymyksen, että tuliko valiokunnan kuulemisessa esille se, onko Suomessa näitä niin sanottuja ankkurilapsitapauksia ollut tällä vuosikymmenellä ja onko niissä nyt nähtävissä esimerkiksi kasvua tai vähentymistä.

Sinällänsä itse kyllä kannatan tätä hallituksen esitystä ja katson, että se on looginen seuraus siinä mielessä, että meillä tällä hetkellä lastensuojelussakin tämä jälkihuollon ikäraja on nostettu 25:een. Toki on huomioitava se, että missään tapauksessa kaikki alaikäisenä Suomeen tulleet lapset eivät suinkaan aina ole lastensuojelun toimenpiteitten piirissä, mutta on todellakin tärkeää, että näitten lasten ja nuorten kotoutuminen Suomeen sujuu hyvin ja että he integroituvat suomalaiseen yhteiskuntaan, ja siinä mielessä nämä tukitoimenpiteet ovat tärkeitä.

Todellakin, jos täällä sattuu olemaan hallintovaliokunnan ihmisiä, niin ihan mielelläni kuulin, tuliko tässä käsittelyssä esille tämä niin sanottu ankkurilapsihaaste, joka on ollut joinakin vuosikymmeninä, kun se asia on nostettu esille ja todettu, että Suomessa on ollut tapauksia, esimerkiksi sellainen tilanne, että on ihan tarkoituksellisesti saatettu lähettää nuori tänne Suomeen ja perheenyhdistäminen on tapahtunut. Koska joissakin tapauksissa Suomessa on katsottu, että tämä on ollut syy, jonka tähden ei ole tullut antaa oleskelulupaa, ja sitten taas toisissa tapauksissa on katsottu, että lasten edun mukaista on, että tämä oleskelulupa tulee olla myönnettyä, niin jos täällä on valiokunnan henkilöitä, niin tästä asiasta mielelläni kuulin lisää.

Arvoisa puhemies! Itse kyllä kannatan tämän hallituksen esityksen eteenpäinviemistä.

14.07 **Mia Laiho kok:** Arvoisa puhemies! Tästä kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta käytiin jo aiemmin perusteellinen keskustelu. Tätä on verrattu lastensuojel-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 98/2020 vp

lun jälkihuollon ikärajan nostamiseen. Se lakimuutoshan tehtiin viime eduskuntakaudella lastensuojelun asiakkaina olevien lasten osalta ja oli sinällensä perusteltu. Nyt tässä ollaan laajentamassa tätä samaa oikeutta alaikäisinä turvapaikanhakijoina Suomeen tulleiden osalta.

On tärkeää, että integraatio alaikäisten turvapaikanhakijoiden suhteen sujuu hyvin ja heidät saadaan tänne yhteiskunnan jäseniksi. Itse näkisin, että olisi tärkeää kuitenkin miettiä nämä laajennukset aina lasten näkökulmasta ja sen sosiaalihuollon asiakkuuden näkökulmasta, lastensuojelun näkökulmasta, eikä kokonaisuin ryhmiin liittyvinä.

Tässä yhteydessä haluan myös nostaa esille, että on erittäin ikävää, että tänne tuodaan ei-kiireellisiä lakeja meidän hyväksyttäväksi. Koska meillä on valiokunnissa rajattu asiantuntijakuulemiskäytäntö, meillä on etäkuulemisia ja ainakin muiden valiokuntien osalta myöskin rajattu asiantuntijakuulemisia, niin on kohtuutonta, että tänne tuodaan lakiesityksiä, jotka eivät ole kiireellisiä, koronaan liittyviä, niin kuin on periaatteessa sovittu. Sinällensä parlamentarismi näyttää toteutuvan joissain asioissa mutta joissain asioissa ei.

14.09 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Essayah otti tärkeän asian esille, ja toivottavasti saamme siihen tänään vastauksia, ja myös edellä edustaja Laiho, joka puhui eduskunnan tällaisesta herrasmies- tai herrasnaissopimuksesta, että eduskunnan käsittelyyn ei tuoda muita kuin kiireellisiä asioita korona-aikana. Tähän olisi syytä kyllä saada vastaus, ja katse kääntyy suurimman hallituspuolueen eduskuntaryhmän puheenjohtajaan, edustaja Antti Lindtmaniin. Mikä on ollut se koronaan liittyvä syy, että tämä asia on haluttu tuoda eduskunnan käsittelyyn kiireellisellä aikataululla ja myös rajatulla kuulemisella ja toisaalta sitten myös, ymmärtääkseni, rajatulla äänestyksellä? Millä tavalla tämä asia liittyy koronaan ja siihen, että tämä pitää parlamentarismen pelisääntöjä venyttäen tai jopa kutistaen täällä eduskunnassa käsitellä? Toivoisin tähän vastausta. Tai mielestäni tämän käsittely olisi syytä siirtää koronan jälkeiseen aikaan. Se olisi oikeus ja kohtuus kaikkia muita sinänsä tärkeitä asioita kohtaan, joita tämän koronan poikkeusajan puitteissa ei tänne ole tuotu. Toivottavasti saamme tähän vastauksen.

Asia saattaa olla ihan kannatettava ja hyvä. Sillä on yhteys tähän lastensuojelun jälkihoitoasiaan, joka viime kaudella tehtiin.

Olisin myös hallintovaliokunnan jäseniltä halunnut kysyä tästä viime kaudella tehdystä tarkastusvaliokunnan kannanotosta: Tarkastusvaliokunta esitti kotouttamiseen isoja muutoksia, muun muassa työelämäyhteyksiä, nopeutta ja velvoittavuuden lisäämistä, ja itse asiassa eduskunta hyväksyi 11 tiukkaa, edellyttävää kannanottoa tuon mietinnön yhteydessä. Millä tavalla nämä asiat on tässä otettu esille ja käsittelyyn, kun kotouttamislainsäädäntö on ollut eduskunnan käsittelyssä?

Jään odottamaan mielelläni edustaja Lindtmanilta tietoa, miksi tämä asia on haluttu tuoda poikkeusaikana, poikkeusjärjestelyillä ja kiireellisenä eduskuntaan.

14.12 Jussi Halla-aho ps: Arvoisa herra puhemies! Ehkä aivan aluksi edustaja Essayahille: Tämä ankkurilapsiproblematiikka ei suoranaisesti liity tähän lakiesitykseen. Oleellisempi huomioitava seikka on ehkä se, että huomattavan suuri osa alaikäisenä turvapaikanhakijana Suomeen tulevista on todellisuudessa täysi-ikäisiä, mikä paljastuu näissä ikätesteissä.

Suomeen suuntautuva maahanmuutto on liian suurelta osin haitallista maahanmuuttoa. Näin ei tarvitsisi olla. Tilanne on seurausta vääränlaisesta politiikasta. Turvapaikkajärjes-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 98/2020 vp

telmän hyväksikäyttö on helppoa ja houkuttelevaa. Toisaalta tulijoilta ei edellytetä minikäänlaista kotoutumista. Kotoutumisesta kyllä puhutaan paljon, mutta sitä ei mitata mielekkäillä kriteereillä, kuten tukiriippuvuuden kehityksellä. Ymmärrän kyllä, miksi ei mitata. Mitattava todellisuus on karu paikka.

Pääkaupunkiseudulla melkein puolet toimeentulotuista maksetaan ulkomaalaisille. Tämä on aivan sairasta. Kelasta on tullut kansainelatuslaitos ja Suomesta globaali sosiaalitoimisto. Keskeisissä humanitaarisissa maahanmuuttajaryhmissä, afgaaneissa, somaleissa ja irakilaisissa, tilanne ei parane edes täällä syntyneen toisen sukupolven kohdalla.

Kotoutumistutkimuksissa kysytään tulijoilta, miten he viihtyvät Suomessa. Mikäs siinä on viihtyessä, kun sosiaaliturva juoksee, tulkkipalvelut pelaavat ja saa vapaasti harrastaa lähtömaan kulttuurille ominaisia tapoja. Black Lives Matter -hysterian myötä kantaväestö on ryhtynyt suorastaan kumartamaan tulijoita ja pyytämään anteeksi olemassaoloaan — tuntee siinä ihminen itsensä aateliseksi.

Tarjoamallaan palveluilla ja eduilla Suomi houkuttelee haitallista maahanmuuttoa. Tämä lakimuutos ei itsessään ole suuri asia, mutta se on yksi osa johdonmukaista jatkumoa, jossa jo ennestään avokätistä ja sinisilmäistä järjestelmää tehdään entistä avokätisemmäksi ja sinisilmäisemmäksi. Kyse on myös turvapaikkajärjestelmän uskottavuudesta veronmaksajan silmissä. Jos lainsäädäntö kohtelee partasuisia miehiä lapsina, ei pidä ihmetellä, että kansalaiset puhuvat partalapsista.

Arvoisa puhemies! Esitän lakiesityksen hylkäämistä mietintöön jätetystä vastalauseesta ilmenevin perustein.

14.15 Mari Rantanen ps: Arvoisa puhemies! Minäkin haluan tässä ensi alkuun ihmetellä sitä, että tähän saliin piti tulla vain koronaan liittyviä kiireisiä lakiesityksiä, kuten pääministeri Marin muutama viikko sitten väkevästi aitiossa todisti, mutta silti tämä laki on täällä nyt käsittelyssä, mikä on kyllä vähintäänkin omituista.

Tämän lain kustannusvaikutukset ovat täysin epäselviä. Täällä on hatusta heitetty noin 650, keitä tämä koskisi, mutta tosiasiaa meillä on tällä hetkellä noin 2 000, voisiko nyt sanoa, nuorta — mielestäni 25-vuotiaat ovat aikuisia — tulossa tämän lain piiriin. Tätä on perusteltu pitkälti yhdenvertaisuudella, koska lastensuojelun jälkihuoltoikäraja nostettiin sinne 25:een, mutta mitä tekemistä maahanmuuttajalla ja lastensuojelun asiakkaalla keskenänsä on? Nähdäkseni ei mitään. Eli toisin sanoen tässä maassa saa suomalainen nuori mies syrjäytyä aivan rauhassa, kun meillä on nyt tällaisia erityisiä ryhmiä, joita otetaan, mutta sinne ei kantasuomalainen nuori mahdu. Enkä voi ymmärtää, millä tavalla tämä edistää sitä yhdenvertaisuutta, koska meillä on runsaasti sellaisia nuoria aikuisia, jotka tässä maassa eivät ole lastensuojelun asiakkaita mutta ei heillä siltikään mene kovin hyvin ja he tarvitsisivat tukea. Heille riittää tämä sosiaalihuollon aikuissosiaalityö, joka tässäkin tapauksessa olisi ollut kyllä käytössä, mutta vihervasemmistolainen hallitus keskustan tuella kuitenkin halusi tämän juuri ulottaa nyt sitten maahanmuuttajiin.

Sitten priorisointiin: Tässä maassa minä olen saanut viime aikoina useampia puheluita kehitysvammaisten lasten vanhemmilta. Nämä kehitysvammaiset eivät pääse asumisyksiköihin, koska siellä ei ole henkilökuntaa, sinne ei voida palkata henkilökuntaa, kun maassamme ei ole rahaa, mutta jostain syystä sitä rahaa aina löytyy yhdelle ryhmälle. Minusta tämä on hävettävää.

Ja mitä tulee sitten kotoutumiseen, niin viime viikolla Kunnallissalan kehittämissäätiö julkaisi tutkimuksen, jossa todettiin, että kotoutumista pitäisi mitata muullakin kuin siihen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 98/2020 vp

käytetyllä rahalla, kuten nyt on käynyt. Ja nyt kun rasismi ja syrjintä ovat olleet paljon viime aikoina tapetilla keskusteluissa sekä otsikoissa, niin ei kenelläkään ole tullut mieleen, että juuri tämän tyyppiset, juuri tämän tyyppiset lakiehdotukset, joilla tuodaan maahanmuuttajalle ihan maahanmuuttajuuden vuoksi lisää tukia ja palveluja, voivat jopa lisätä sitä.

Meidän maahanmuuttopolitiikkamme on pielessä, ja näköjään hullummaksikin voi mennä. Tämä on sinänsä linjakasta vihervasemmistolta, mutta sitä, että kokoomuksesta ja keskustastakin tällaista tuetaan, ihmettelen suunnattomasti. Avatkaa, hyvät edustajat, silmänne. — Ja kannatan lämpimästi [Puhemies koputtaa] edustaja Halla-ahon tekemää ehdotusta.

14.18 Heidi Viljanen sd: Arvoisa herra puhemies! Kyllä täällä on ihan silmät auki tämän asian kohdalta oltu koko ajan, [Perussuomalaisten ryhmästä: Ja lompakko!] hallintovaliokunnassa asiaa on jo käsitelty. Täällä kysytään, mistä syystä me otamme käsittelyyn nyt tämänkaltaisen asian, kun on sovittu, että ei oteta muita kuin kiireellisiä asioita. Itse en osaa arvioida yhdenvertaisuutta: mikä on semmoinen aika, milloin se on sopivaa tuoda tänne saliin, koska on se hetki, että voimme asettaa rinnakkain kaksi ryhmää, jotka ovat vertailtavissa keskenään samantyyppisesti, haavoittuvia ryhmiä, missä kohtaa on se hetki, kun me voimme tällaisen asian tänne saliin sitten tuoda, jos meillä täällä nämä olot vielä pitkään jatkuvat.

Tässä ei tosiaan ole kyse subjektiivisesta etuudesta taikka jostain valtavan massiivisesta palvelukokonaisuudesta, mitä hetkittäin tämän asian ympärillä on kuultu. Toisaalta tämä antaa nyt hyvää poliittista mahdollisuutta myös sinne oikeaan laitaan tehdä sitä politiikkaa maahanmuuttokysymysten kanssa, vaikka — niin kuin edustaja Halla-aho totesi — ei ole mistään valtavan suuresta asiasta kyse. En usko myöskään sitä, että tämä olisi mikään suuri vetovoimatekijä tänne tuleville. Ajattelen itse, että kukaan ei tänne Suomeen lähde sen takia, että meillä nyten kotouttamistoimia jatketaan 25 ikävuoteen asti.

Uskon, että jokainen tässä salissa haluaa, että yksikään tässä maassa ei syrjäydy. Se on meille kallista lystiä, oli taustaltaan sitten maahanmuuttaja taikka mikä tahansa. Olen itse tehnyt työtä todella niiden ihmisten kanssa, keihin edustaja Rantanen viittasi — syrjäytyneiden nuorten miesten ja vähän vanhempienkin miesten kanssa — ja minulla on semmoinen näkökulma ja periaate, että koskaan ei toivotonta tapausta ole. Lähtökohtaisesti toivon, että ihmiseen, oli se tausta mikä tahansa, luotetaan ja uskotaan, että hän pystyy selviytymään tässä yhteiskunnassa. Se tämän kotouttamistoimen jatkamisen ideana on, että nämäkin ihmiset täällä selviytyisivät, ja uskon, että kun me tähän satsaamme, niin se on mahdollista.

14.20 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Halusin vain kiinnittää huomiota: kun täällä edustaja Essayah totesi, että tällä on linkki myös ankkurilapsiin, ja täällä sanottiin, ettei mitään linkkiä, niin sanon, että kyllä tällä on linkki myös ankkurilapsiin. — Kiitos. [Jussi Saramo: Mikä enää erottaa kokoomuksen persuista?]

14.20 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! Sinällään tämä esityshän on aika pientä asiaa, kohtaa laissa koskeva, mutta sillä voi olla, totta kai, isokin merkitys sen yksilön kannalta, joka sen piiriin päätyy, ja ainakin itse pidän kannatettavana, että yhdenkään henkilön, joka Suomeen oleskeluluvan on saanut tai on Suomen kansalainen, ei anneta päästä siihen tilan-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 98/2020 vp

teeseen, että hän joutuisi täysin yhteiskunnan ulkopuolelle — erinomainen puheenvuoro sieltä aiemmin — ja nimenomaan se, että jokaisella on toivo, antaa myös mahdollisuuden integroitua yhteiskuntaan.

Aivan eri asia sitten on, millä perusteella esimerkiksi tässä maassa myönnetään turva-paikkoja. Se ei ikään kuin tähän lakiesitykseen nyt sinällään liity lainkaan, ja mielestäni ei ole kovin asiallista puhua täällä salissa siihen tyyliin kuin että esimerkiksi tummaihoiset lähtökohtaisesti olisivat kaikki turvapaikanhakijoita tai edes maahanmuuttajia. Monet ovat Suomen kansalaisia ja aivan yhtä arvokkaita, eivätkä vain kansalaisuuden vuoksi, kuin kuka tahansa meistä.

Mielestäni sellainen puhe, jota tällaisestakin lakiesityksestä käytetään, ikään kuin problematisoivana, tekee nimenomaan haasteelliseksi sen, miten ihmiset saattavat suhtautua. He kuvittelevat, että tässäkin nyt on suuresta kysymyksestä kyse, kun tässä annettiin ehkä sellaista mielikuvaa, että tässä oltaisiin antamassa ikään kuin positiivista diskriminaatiota jollekin ryhmälle toisen kustannuksella — vaikka näinhän tällä hetkellä tämänkään lakimuutoksen myötä ei ole.

On jokaisen meistä intressissä, että Suomeen tulevat ja etenkin Suomeen jäävät, jotka oleskeluluvan tänne saavat ja mahdollisesti myöhemmin Suomen kansalaisuuden, löytävät paikkansa ja mahdollisimman nopeasti myös töitä koulutuksen kautta. Sen vuoksi on varmasti paikallaan katsoa kokonaisuudessaan meidän kotoutumislainsäädäntö uudelleen, parantaa sitä. Tämä taisi olla myös kaikkien puolueiden yhteinen tahto. Jos muistelen kotoutumisesta annettua tarkastusvaliokunnan mietintöä, niin muistaakseni se oli yksimielinen. Kaikki puolueet olivat sitä mieltä, että tällä hetkellä Suomen kotoutumisjärjestelmä ei ole riittävän hyvä. Suomi, suomalainen yhteiskunta, tällä hetkellä itse asiassa tilastojen valossa — ja siinä edustaja Halla-aho on oikeassa, että tilastot eivät ole mairittelevia — valitettavasti pitkälti kotouttaa sosiaaliturvaan, ja näinhän ei tulisi olla. Tätä meidän on muutettava, pohdittava, mitä se vaatii, jotta silloin kun tänne on tullut ja saa luvan jäädä, mahdollisimman nopeasti kykenee oppimaan kielen, integroitumaan yhteiskuntaan ja löytämään töitä. [Jussi Saramo: Löytyi sivistyskokoomus, hyvä!]

14.23 Matti Semi vas: Arvoisa puhemies! Ihmettelen tätä käsittelyä ja puheenvuoroja täällä, mitä on tullut, kun kysymys on nuorten subjektiivisesta... Tai tämä lainmuutos tässä ei ole välttämättä subjektiivinen oikeus eikä vetovaliokunnaksi. Tämä on tasa-arvokysymys. Pidetään nämä nuoret, jos ne meinaavat syrjäytyä, mukana myös toiminnassa ja mukana yhteiskuntaa rakentamassa, jotta saamme heidät mukaan.

Sitä, miksi tämä on tullut käsittelyyn, en tiedä, mutta minulla on semmoinen tapa, että ne työt, mitkä tulevat eteen, on tehtävä ja tehtävä huolella ja hyvin. [Timo Heinonen: Ei ole voinut tehdä!] — Kyllä nämä voi tehdä hyvinkin. [Timo Heinonen: Rajattu kuulemiset!] — Joo. — Nämä hommat on hoidettava silloin, kun ne edessä ovat, ja tartuttava töihin, eikä pidä ruveta siirtämään niitä toisten pöydälle, että tehkää te meidän edestä nämä hommat. Me teimme tämän ihan hyvin tuolla valiokunnassa, ja sillä selvä, niin että tämä on nyt tässä edessä.

14.24 Mari Rantanen ps: Arvoisa puhemies! On pakko tähän tarttua sen verran, että kun tässä juuri todistettiin sitä, että me kotoutamme lähinnä sinne sosiaaliturvalle ja sosiaalityöhön, niin eikö silloin nimenomaan pitäisi panostaa siihen, että meillä katsotaan, että se kielikoulutus ja yhteiskuntaoppi on kunnossa, eikä niin, että tuodaan tällaisia palveluvali-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 98/2020 vp

koita, aika isojakin palveluvalikoita, tietylle ryhmälle. Ja kun kysymys on yhdenvertaisuudesta, niin en voi ymmärtää, miksei tätä esitetä sitten kaikille Suomessa asuville alle 25-vuotiaille, jos yhdenvertaisuutta halutaan.

Sitten haluan kiinnittää huomiota, kun täällä vilahteli sana ”haavoittuva ryhmä”. Se on mielenkiintoista, kun näissäkin keskusteluissa hyvin usein käytetään ”haavoittuvaa ryhmää” silloin, kun se on juurikin poliittisten tavoitteiden kanssa yhdenmukaista, mutta sitten välillä käytetään sitä, että maahanmuuttajuus ja maahanmuuttopolitiikka korjaavat väestöpyramidin ja korjaavat vanhustenhoidon ja korjaavat kestävyysvajeen. Koettakaa nyt päättää, onko kysymyksessä vain haavoittuva ryhmä vai sitten koko kansan pelastaja. — Kiitos.

14.25 Vilhelm Junnila ps: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Viljanen puhui tuossa pitkään yhdenvertaisuudesta. Uskon, että suomalaiset kannattavat laajasti sitä, että samat lait, oikeudet ja etuisuudet koskettavat kaikkia Suomen kansalaisia samalla tavalla. Ongelma onkin siinä, että Suomeen luodaan järjestelmä, jossa tänne muualta tulevat ihmiset saavat sellaisia palveluja ja etuisuuksia, joita Suomen kansalaiset eivät saa. Siinä mielessä yhdenvertaisuuteen vetoaminen on hieman hämmentävää, koska monet meistä eivät saa mitään ilmaisia asuntoja ja vastaavia palveluita, joita kotoutuksen ja muiden vastaavien järjestelmien nimissä annetaan muualta tulleille. Uskon, että koko keskustelun ydin on kuitenkin siinä, että Suomessa kaikkien kansalaisten pitäisi olla yhdenvertaisia.

14.26 Heidi Viljanen sd: Arvoisa herra puhemies! On pakko vielä tarttua tähän. Kyllä, edelleen olen sitä mieltä, että kyseessä on haavoittuva ryhmä tänne kotimaastaan tulleita nuoria, joilla on ihan varmasti monia hankaluuksia siinä, että he tähän yhteiskuntaan sopeutuvat ja täällä pärjäävät. Nyt ei ole kyse mistään mittavasta sosiaaliturvapaketista, ei ole kyse suurista etuuksista, niin kuin tästä nyt äkkiä voi käsittää, että nyt lisättäisiin jotain sellaista sosiaaliturvaa, mikä ennestään jo houkuttelisi tänne tulemaan. Nyt puhutaan siitä, että me yritämme saada nämä ihmiset pärjäämään itsenäisesti. En näe mitenkään järkevänä semmoista ajatusta, että meidän pitäisi nyt lähteä vertailemaan niin sanotusti tavallisia lapsia ja nuoria — puhutaan nyt nuorista tässä tapauksessa — näihin ihmisiin, jotka ovat vaikka lastensuojelun jälkihuollon piirissä. Kyllä me kaikki nyt varmaan tiedämme sen, että ei esimerkiksi lastensuojelun jälkihuollon piirissä olevien lasten ja nuorten elämässä kaikki ole mennyt varmastikaan täysin raiteillaan. Sen takia haluan korostaa sitä, että näen, että tässä puhutaan haavoittuvasta ryhmästä.

Todella kyllä minä näen, että se, että me tuemme näitä ihmisiä, oli se sitten, esimerkkinä voitaisiin ottaa, vaikka opiskeluihin hakemisessa taikka asunnon hakemisessa, muissa tämänlaisissa asioissa, auttaa kyllä niitä ihmisiä tänne kotoutumaan. Mutta edelleen sanon myöskin, että meillä on paljon tehtävää sen suhteen, että me edelleen teemme paremmaksi sitä, että tänne tulijat kotoutuvat meidän yhteiskuntaamme.

14.28 Anders Adlercreutz r: Ärade talman! On se selvää, että jos joku tulee tänne alakäisenä kaukaa kriisialueelta, niin se on kohtalaisen traumaattinen kokemus, hän on kohtalaisen haavoittuvaisessa asemassa. Ei kukaan meistä pysty kuvittelemaan, mitä se on. Eikä sitä keskustelua sitten edistä se, että tässä salissa luodaan vastakkainasettelua siitä, mitä mahdollisesti täällä syntynyt saa verrattuna siihen, mitä mahdollisesti muualla syntynyt saa. Kyllä me kaikkia yritämme auttaa, palvella ihan samalla lailla.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 98/2020 vp

Tässä puhuttiin rasismista, siitä mikä edistää rasismia. Se edistää rasismia, että luodaan tällaisia keinotekoisia vastakkainasettelutilanteita: annetaan ymmärtää, että se, että me yritämme auttaa vaikka häntä, joka on yksin tullut, 14-vuotiaana lähtenyt Iranista tai Afganistanista, kävellyt läpi ison mantereen, tullut tavalla tai toisella Eurooppaan, on pois joltain muulta, tai että hänen valintansa olisi ollut erityisen helppo, että hän olisi mahdollisesti siellä ajatellut, että Suomesta ehkä saa asunnon, ehkä saa koulutuksen, ehkä työtä, ja että se olisi ollut se houkutin. Kyllä ne työntekijät ovat oleellisesti merkittävämpiä.

No, miten edistetään kotouttamista? Tutkimusten mukaan tärkeimpiä kotouttamista edesauttavia asioita on yhteiskunnan yleinen asenne: miten me kohtaamme sen henkilön, joka tänne tulee, miten me otamme hänet joukkoomme, onko hän se muu vai onko hän kenties niin kuin me, jolloin hänellä on edellytyksiä kotoutua.

Puhuitte kotouttamissatsauksista yleensä. Teidän vaihtoehtobudjetissanne olette käytännössä leikanneet kaikki kotouttamissatsaukset. Jos se on teidän reseptinne, niin ei teillä ole myöskään oikeuksia vaatia, että kotouttamisen pitäisi tapahtua jotenkin itsestään. Kyllä se edellyttää panostuksia yhteiskunnalta. Se edellyttää satsauksia koulutukseen, satsauksia kielten oppimiseen. Tunnustakaa edes tämä asia.

14.30 Jussi Saramo vas: Arvoisa puhemies! Kiitos edustajille Adlercreutz ja Multala ja muutamalle muulle sivistyneistä pragmaattisista puheenvuoroista, joissa haetaan kaikkien meidän yhteistä etua. Minusta on erikoista, että ensin perussuomalaiset täällä ihmettelevät, kun maahanmuuttajat eivät kotoudu, ja sitten kuitenkin käytännössä aina tekevät kaikkensa sen eteen, että maahanmuuttajat eivät kotoutuisi. Ehkä tässä ajetaan jonkinlaista kieroutunutta omaa etua, johon en sen syvemmälle mene. Myös tämä käsitys tasa-arvosta on hyvin outo. Jos vaikkapa teidän aiemmin puhunut puheenjohtajanne Halla-aho sai yhteiskunnalta tukea kirkkoslaavin opiskeluun, niin en minä ole saanut sitä tukea tai maahanmuuttaja, koska me emme ole opiskelleet kirkkoslaavia, mutta edustajanne Halla-aho on sitä tukea tarvinnut, aivan kuten kotoutumista tarvitseva ihminen tarvitsee kotoutumiseen tukea. Tässä ei ole kyse mistään rahoista. Tässä on kyse avusta, siitä, että ihmiset voivat olla hyödyllinen osa meidän yhteiskuntaamme.

Itse toivoisin, että tässä salissa ei puhuttaisi partalapsista, ankkurilapsista. Tämä keskusteluilmapiiri ei edistä suomalaisten asiaa. Toivoisin, että täällä yhdessä katsottaisiin, miten me rakennamme toimivaa yhteiskuntaa, jossa kaikilla on hyvä olla.

14.32 Tarja Filatov sd: Arvoisa puhemies! Tässä kyseenalaistettiin se, onko laissa kyse yhdenvertaisuudesta. Jos katsomme sitä, mitä on tapahtunut lastensuojelulasten kohdalla, jotka ovat kodin ulkopuolelle sijoitettuja, tämän vuoden alusta muutimme lainsäädäntöä siten, että jälkihuolto ulottuu 25 ikävuoteen, kun sitä ennen se oli 21 ikävuotta. Tämä on itse asiassa täysin yhtenäinen sen kanssa, että samalla tavalla myös niiden maahanmuuttajataustaisten lasten kohdalla, jotka ovat tulleet tänne yksin ja ovat olleet erityisen avun piirissä sen vuoksi, tuo tuki ulottuu 25 ikävuoteen.

Sitten täällä kyseltiin, mitä on tapahtunut lasten määrän suhteen. 2015 maahan tuli vähän yli 3 000 alaikäistä lasta ja viime vuonna heitä tuli 102, eli lasku on ollut tasaista noista vuosista. Ja kun tässä epäiltiin myös sitä, että näistä lapsista suurin osa tulee ikään kuin täysi-ikäisinä tähän maahan, mutta ovat olevinansa alaikäisiä, lakiesityksessä todetaan aivan selkeästi se, että perheryhmäkodeissa esimerkiksi tämän vuoden alussa oli lap-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 98/2020 vp

sia, jotka olivat pääosin 15–17-vuotiaita, eli ihan oikeasti lapsia, ja siksi ei ole kohtuullista nimitellä näitä lapsia.

14.33 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! Aika harvoin otan kauheasti näihin asioihin kantaa, mutta täytyy sanoa, että omien kokemuksieni perusteella olen aika paljon tätä katsonut, ja edustaja Adlercreuz esitti aika hyvin tuossa, miten me suhtaudumme toisiin ihmisiin ja millä tavalla me otamme heidät vastaan. Se on näin. Minä olen siinä samaa mieltä. Mutta minkä takia koskaan ei kritisoida sitä, että se meidän reaktiomme ei näy millään tavalla siellä tietyssä väestössä? Nytkin varmaan teistäkin on jokainen lukenut, kun somalittyyttö laittaa videota, että me saamme rikkoo nämä talot, koska me olemme ne rakentaneet. Kaikki tietävät, että he eivät ole mitään rakentaneet. Kyllä minun on pakko sanoa...

Minä just tänään meidän toimipisteellä kävin, siellä ghanalaisia kavereita oli kaksi kappaletta, ja kun lähdin sieltä pois, niin kaksi kappaletta tuli tilalle. Me nauramme siellä, meillä hyvät heitot menevät siellä. Ei ole mitään ongelmaa, ei pienintäkään ongelmaa. Ne sällit ovat haalarit päällä siellä meidän toimipisteellä touhuamassa ynnä muuta. Ainoa syy, minkä takia minä poltan välillä näissä päreet, on just tämä sinisilmäisyys. Siis parhaiten tänne maahan kotoutuu, kun oppii tässä maassa olemaan, niin kuin tässä maassa kuuluu olla, eikä ole suu ammollaan odottamassa, että me teemme kaiken heidän puolestaan. [Välihuutoja] Siis minkä takia mikään järjestö ei meinaa ottaa koskaan minkäännäköisistä typeristä lausunnoista millään tavalla minkäännäköistä kannanottoa ja tuomita niitä? [Hussein al-Tae: Otetaan lausunnoissa jatkuvasti kannanottoja!] — Ihmeellisesti ei näy. Kyllä oikeasti aika pitkälle metsä vastaa, niin kuin sinne huudetaan, [Heidi Viljanen: Juuri niin, kyllä!] ja se ei voi olla vain yksipuolista. Ainakaan minun elämässäni se ei voi olla yksipuolista. — Kiitos.

14.36 Vilhelm Junnila ps: Arvoisa herra puhemies! Tuossa edustaja Saramo puhui yhdenvertaisuudesta, ja esitänkin hänelle kysymyksen: Mietitään nyt vaikka, että Leena-Maria muuttaa Oripäästä Vantaalle ja sitten Abdi saapuu Mogadishusta myös Vantaalle. Kumpi heistä maksaa asunnostaan? Kumpi heistä saa asunnon lähempänä keskustaa? Kumpi heistä saa paremmin apua syrjäytymiseen? Kysyn edustaja Saramolta: ovatko he yhdenvertaisessa asemassa, kun palvelukartoitusta tehdään?

14.36 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Tämä keskustelu osoittaa, miten vaikeaa tuntuu olevan, kun puhutaan kotouttamisesta ja maahanmuutosta. Tässä tuntuu, että ei oikeastaan pystytäkään keskustelemaan faktoilla, vaan heti tulee se vahva tunnepuoli mukaan. Ja vaikka minulta tätä kysymystä ei kysytty, niin vastaan kuitenkin, että meillä kotouttamislainsäädäntö on tarveharkintaista, syyperusteista, ja varmaan sen takia se annetaan sille henkilölle, joka sitä tarvitsee, eikä sellaiselle henkilölle, joka sitä ei tarvitse. En tiedä, minkä takia se kantasuomalainen, joka muuttaisi kunnasta toiseen, tarvitsisi kotouttamistoimenpiteitä. Ei sen savolaisenkaan niin vaikeata ole Helsingissä kotoutua, vaikka saattaa joskus joutuakin naureskelluksi murteensa takia, tai ehkä menneinä vuosikymmeninä.

Mutta kun kristillisdemokraatit edustaa mielestäni, voisiko sanoa, rakkautta ja rajoja, maahanmuuttopolitiikkaa, jossa on inhimillisyys mukana, niin täällä olen vilpittömästi esittänyt kysymyksen, onko tämän lakiesityksen yhteydessä pohdittu sitä ankkurilapsiongelmaa tai -haastetta, mikä meillä on ollut ihan selkeästi. Meillä on annettu korkeimmassa hallinto-oikeudessa esimerkiksi viime vuonna, vai oliko toissa vuonna, päätös, jossa todet-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 98/2020 vp

tiin, että lapsi oli lähetetty nimenomaisesti sen takia Suomeen, että perhe voitaisiin perheen yhdistämisen kautta saada Suomeen, ja kun näin oli sitten tapahtunut, niin vaikka tämä väärä motiivi tuli myöhemmin ilmi, niin kuitenkin katsottiin, että oli lapsen edun mukaisesti, että se perhe sai tulla Suomeen. Minun mielestäni tämä on oikeasti sellainen... Tuossa edustaja Adlercreutz hyvin kuvasi, minkälaisia vaarallisia matkoja nämä lapset joutuvat tekemään halki kriisialueitten. Jos me emme oikeasti uskalla ääneen sanoa, että on olemassa ankkurilapsia, on olemassa sellaisia vanhempia ja sellaisia sukuja, jotka pistävät sen kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevan ja katsovat, että saapa nähdä, pääseekö hän perille Eurooppaan, ja sitä kautta ehkä mahdollisesti perheen yhdistämisen kautta saadaan sitten perhe Eurooppaan, niin onhan sekin nyt jo aika kummallista.

Siis minä olen täällä moneen kertaan sanonut, että minä kannatan tätä esitystä ja minusta se on hyvä ja tarvitaan ihan ehdottomasti sitä, että nämä ihmiset mahdollisimman hyvin integroituvat suomalaiseen yhteiskuntaan. Olen todellakin itse esimerkiksi omassa kotikunnassani nähnyt, miten monista afgaaninuorista, jotka ovat alaikäisenä tulleet, ovat olleet kristillisessä kansanopistossa opiskelemassa, nopeasti oppineet kielen, suorittaneet ylioppilastutkinnon, päässeet ammattiuralle, todellakin saadaan Suomeen erittäin hyvin koulutettuja työntekijöitä. Mutta jos täällä esittää kysymyksen, että onko tätä ankkurilapsikysymystä käsitelty tai onko tätä haastetta edes otettu esille, niin se jo koetaan jonkinlaisena leimaamisena. [Aki Lindén: Ei, minä vastaan kohta siihen!] Toivon, että me pystymme täällä käymään ihan faktapohjaista keskustelua [Puhemies koputtaa] ilman, että se menee niin tunnepitoiseksi.

14.39 Hussein al-Taee sd: Arvoisa puhemies! Tässä on kyseessä yhdenvertaisuus. Meillä on laki, joka mahdollistaa lastensuojelua kantasuomalaisille ja maassa pysyvästi asuville sinne 25 ikävuoteen saakka, ja nyt yhdenvertaisuuden vuoksi on tärkeää kotoutumisenkin nimissä nostaa tämä mahdollisuus näille muille. Yhdenvertaisuus on sen verran tärkeä asia, että se ohittaa tiettyjä koronaan liittyviä rajoituksia. Uskoisin, että edustaja Lindén aikoo puhua yhdenvertaisuudesta hieman lisää.

Tässä keskustelussa on kuitenkin asian ytimenä paljon vähemmän yhdenvertaisuus ja paljon enemmän rakenteellinen syrjintä. Tässähän pyrittiin estämään niin sanottua rakenteellista syrjintää. Kun estetään rakenteellista syrjintää, niin silloin annetaan ihmisille parempia mahdollisuuksia kotoutua, voida paremmin ja olla yhteiskuntakelpoisia. Tällä pyritään saamaan ihmiset toimimaan, niin kuin ollaankin täältä peräänkuulutettu, maassa maan tavalla: että he kykenevät oppimaan kielen ja asettumaan aloilleen ja katsovat eteenpäin.

On aivan selvää, että jokainen, joka tähän maahan on tullut — aivan selvää, jokainen järkevä ihminen, joka on tähän maahan tullut — haluaa menestyä, haluaa turvallisen elämän ja haluaa voida hyvin ja haluaa luoda hyvät puitteet lapsilleen tulevaisuudessa. Tämä asia yhdistää meitä ihmisiä kaikkialla maailmassa. Tämä laki antaa näille haavoittuvassa asemassa oleville lapsille siihen mahdollisuuksia.

Rakenteellisesta syrjinnästä toinen sana. Tämä Black Lives Matter -liike on maailmanlaajuinen tällä hetkellä siksi, että koetaan, että on rakenteellista syrjintää erilaisissa paikoissa. [Vilhelm Junnila: Patsaissa!] Myös Suomessa olisi ollut hitusen verran enemmän rakenteellisista syrjintä, jos me emme olisi nyt tässä vaiheessa pyrkineet yhdenvertaistamaan nämä muut lapset kantasuomalaisiin ja Suomessa asuviin lapsiin. Tässä kohtaa olem-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 98/2020 vp

me pyrkineet poistamaan rakenteellista syrjintää Suomesta. Tämä on oikea toimi. Tämä on yksi näiden liikkeiden tai tämän liikkeen vaatimuksista.

Vielä asiaa tästä ankkurilapsitoiminnasta. On aivan selvää, että tuolla on heimoja ja erilaisia kulttuureja, jotka kokevat vahvaa ahdinkoa, kuolemanvaaraa, ja lähettävät rakkaan lapsensa vaaralliselle matkalle ympäri maailmaa, jotta tämä lapsi voisi mahdollisesti jonnain päivänä pyytää vanhempansa sinne luokseen. On inhimillistä, että näin tehdään, koska vaihtoehto on kuolema koko perheelle.

Tässä täytyy myöskin pohtia sitä, millaista pakolaispolitiikkaa me haluamme tulevaisuudessa tehdä. Maailmassa on yli 70 miljoonaa pakolaista. Me voimme vaihtaa meidän [Puhemies koputtaa] pakolaispolitiikkamme EU:n laajuisesti niin, että haemme itse lapset ja naiset niiltä leireiltä ilman, että kenenkään tarvitsee tulla.

14.43 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Silloin aikoinansa, kun olin sisäministerinä ja oli noin pari vuotta sitten, 2015, tapahtunut se, että hyvin paljon tuli turvapaikanhakijoita Suomeen, vierailin näissä — puhuttiin lastensuojeluyksiköistä — joihin oli sijoitettu nimenomaan näitä yksin tulleita. Heidän tarinansa olivat surullista kuultavaa, oli hyvin järkyttäviä tapahtumia siitä, mitä he olivat kokeneet siinä matkalla, mutta myöskin, mitä he olivat kokeneet siellä lähtömaassa. Jos Suomessa joku samanlaista kokee, niin hän on ilman muuta lastensuojelun tarpeessa. Eli siinä mielessä minä koen, että tämä on erinomaisen tärkeä laki, ja koen, että tämä on tarkoituksenmukainen. Ja varmasti tällä luodaan sitä yhdenvertaisuutta ja sitä kotouttamista, koska kotoutuminen, laadukas kotoutuminen ja se, että integroituu tähän yhteiskuntaan, on erittäin tärkeää yksilön kannalta mutta myös yhteiskunnan kannalta. Se on myös turvallisuuden näkökulmasta tärkeää, mutta se on ennen kaikkea sen ihmisen yksilöllisenkin näkökulman kannalta tärkeää.

Mutta siihen, miksi äsken käytin tässä puheenvuoron. Mielestäni edustaja Essayah selvitti nyt tarkemmin, miksi hän puhui ankkurilapsista. Ja minä olen vähän pahoillani siitä, että aina, kun me puhumme turvapaikanhakijoista, me ajattelemme vain yhdestä näkökulmasta asioita. Mielestäni edustaja Essayah teki ihan oikeutetun kysymyksen hallintovaliokunnan jäsenille, onko tässä keskusteltu asiasta. Ja mikä halveksunta täällä salissa tuli hänen kysymystään kohtaan, se oli käsinkosketeltavaa. Mielestäni meidän ei ensiksikään pidä halveksua kenenkään kysymystä täällä, ja toiseksi se oli aika oikeutettu kysymys, koska niin paljon on lähetetty lapsia tänne meille Suomeen. Se ei tarkoita, että ankkurilapsi olisi mitenkään vähäpätöisempi lapsi kuin tavallinenkaan lapsi. Hän on lapsi, joka on Suomessa ja josta meidän pitää lainsäädännönkin mukaan pitää huolta. Se oli erittäin oikeutettu kysymys, ja itse halusin tukea edustaja Essayahin kysymystä siksi, että kyllä tällä Essayahin kysymyksellä on perustetta. [Aki Lindén: Vastaa kohta!] Siitä syystä koen, että myöskin tämä lakiesitys on erittäin tärkeä kotoutumisen näkökulmasta, ja tärkeää vain on se, että se pystytään toteuttamaan. Ja aivan niin kuin täällä edustaja Semi sanoi, tämä ei ole subjektiivinen oikeus vaan tämä tarpeen mukaan annetaan. — Kiitos.

14.46 Veijo Niemi ps: Arvoisa puhemies! Otan kantaa lähinnä tähän nimikkeeseen ”ankkurilapsi”.

Ennen kansanedustajauraani toimin vuosikymmenet ennalta estävän toiminnan ryhmässä poliisina, nimenomaan ankkuriyhdyshenkilönä. Se on aivan virallinen nimike: ankkurilapsi, Ankkuri-toiminta. Siinä poliisina otan joka päivä selville, minkälaisia tekemisiä ovat nämä niin sanotut ankkurilapset tehneet, ja siinä vaiheessa, kun tulee tarpeeksi tällaisia ta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 98/2020 vp

pauksia, käsittelemme ne yhdessä sosiaaliväen ja kolmannen sektorin kanssa ja pyrimme siihen, että saisimme nämä lapset takaisin kaidalle tielle tekemistään rikoksista huolimatta. Se on aivan yhdenvertaista toimintaa. Oli tämän lapsen etu- ja sukunimi sitten mikä tahansa, kaikki käsitellään aivan samalla tavalla yhdenvertaisesti.

Tämä Ankkuri-toiminta tai ankkurilapsitoiminta on aivan virallinen nimike, eli tämä lähinnä siihen, kun sieltä tuli joku kommentti, että ei tulisi tällaista nimikettä käyttää. — Kiitos.

14.47 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! On hyvin tärkeää, että turvapaikkapolitiikkaan liittyvä keskustelu on realistista ja perustuu faktoihin. Haluan tarttua edustaja Adlercreutzin aiempaan puheenvuoroon, jossa hän toi esille sen, että kotoutumisen kannalta oleellisin seikka on yhteiskunnan yleinen ilmapiiri.

Te RKP:ssä yleensä ymmärrätte talouden päälle ja ymmärrätte myöskin taloudellisten kannustimien merkitystä. Hieman kummeksun sitä, että turvapaikkapolitiikkaan, maahanmuuttoon liittyvissä asioissa teillä näyttää olevan jonkinlainen sokea piste, koska harvoin teiltä kuulen, että peräänkuulutetaan, että suomalaisen sosiaaliturvan pitäisi toimia siten, että se aina kannustaa ottamaan vastaan työtä.

Haluan siteerata Helsingin Sanomien artikkelia viime marraskuulta:

”Ihmisillä, jotka eivät ole tehneet töitä lainkaan, on vakaampi taloudellinen tilanne kuin minulla. Minusta se ei tunnu reilulta.” Näin tutkimushaastattelussa kertoi Irakista Suomeen muuttanut nainen, jonka työttömyysetuuden maksatus katkesi osa-aikatyön takia.

Tuore tutkimus antaa viitteitä siitä, että koulutetut turvapaikanhakijataustaiset irakilaiset ovat aluksi haluttomia turvautumaan sosiaalitukiin mutta työttömyyden pitkittyessä heitä uhkaavat samantyyppiset kannustinloukut kuin suomalaisiakin.

”Jotkut haastateltavat kuvasivat, että työllistyminen on mahdottoman vaikeaa. Tukien saaminen on sen sijaan tehty helpoksi, mutta vain jos ei tehdä työtä ollenkaan”, kertoo sosiaalipsykologi Anu Yijälä. ”Oli kokemuksia, että yrittämisestä rokotetaan.”

Ja vielä suora sitaatti artikkelista: ”On iso vaara, että siitä aiheutuu pidempiaikaista sosiaaliturvakiiriippuvuutta.”

On totta kai tärkeää, että kotoutumisen alkuvaiheessa suomalaiset palvelut toimivat ja sosiaaliturva toimii, mutta kyllä tämän järjestelmän ydinongelma on siinä, että se ei riittävästi kannusta siirtymään työmarkkinoille vaan se on sellainen, että sen varaan voi jäädä elämään.

14.49 Aki Lindén sd: Arvoisa puhemies! Yritän itse olla laajentamatta tätä nyt yleiseen maahanmuuttokeskusteluun, mutta edustaja Essayah, joka aloitti tämän keskustelun, esitti sen kysymyksen, johon täällä nyt on usein kajottu. Kuuntelin tarkkaavaisesti, mutta tässä nyt on hetki kulunut, ennen kuin oman puheenvuoron on saanut. Edustaja Essayah kysyi hallintovaliokunnan jäseniltä, joista olen yksi, että tuliko tämän asian käsittelyn yhteydessä esille tämä ankkurilapsikysymys. Tähän on helppo vastata: ei tullut.

Kävin äsken läpi 11 lausuntoa, jotka tästä annettiin 2.6., 4.6., 9.6. ja 11.6. Siinä on päällekkäisiä asiantuntijalausuntoja, nimittäin suullista kuulemistä ja sitten saman tahon kirjallinen lausunto, ja niissä ei tätä asiaa käsitellä. Myös edustaja Halla-ahohan puheenvuorossaan vastasi, että tämä asia ei nyt liity konkreettisesti siihen. Jokainen ymmärtää tietenkin, kun puhumme alaikäisenä maahan tulevista, että välillisesti sillä on yhteyttä näihin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 98/2020 vp

probleemiin, joista olemme tässä puhuneet, mutta siis tämän lakiehdotuksen käsittelyn yhteydessä tämä asia ei tullut hallintovaliokunnassa esille.

Minusta täällä ei olla halveksittu kenenkään kysymyksiä. Tiedämme toki kaikki, että maahanmuuttoasiat ovat herkästi semmoisia asioita, joista tulee voimakkaita yleisiä kannanottoja puolesta tai yleisesti kannanottoja, jotka ovat kriittisiä. Jos itse asemoin itseäni tähän keskusteluun, mikä ei sinänsä tähän asiaan kuuluisi ollenkaan, katson olevani aika lailla siellä keskikastissa. Näen, että maahanmuuttoon liittyy ongelmia, joiden kanssa ei pidä olla sinisilmäinen, mutta kuitenkin me tarvitsemme työperäistä maahanmuuttoa, ihmiset avioituvat tänne, ihmiset tulevat opiskelemaan tänne. Suomi on tehnyt kansainvälisiä sopimuksia, joiden puitteissa meidän tulee toimia, mutta totta kai me tiedämme, että ei tämä maailma koostu Suomessa eikä muuallakaan vain niin sanotuista hyvistä ihmisistä ja on erilaisten etujen hyväksikäyttöä, on rikollisuutta, on montaa muuta. Meidän täytyy olla kriittisiä ja tulee voida avoimesti keskustella näistäkin asioista ja näistä ongelmista ilman, että saa otsaansa vääränlaisen leiman tässä yhteydessä. Minun mielestäni tämä on asia niin kuin mikä tahansa muukin: siitä pitää pystyä keskustelemaan.

Palatakseni tähän asiaan: tässä asiassa ei puhuttu ankkurilapsista. [Paula Risikko: Tuli se vastaus sieltä!]

14.52 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! Ei oikeastaan paljon lisättävää. Olisin myös ehkä halunnut vain tarkentaa, että mielestäni se, että käyttää jotakin termiä täällä salissa, ei missään nimessä luokittele — tai ei ainakaan pitäisi luokitella — ihmistä johonkin kategoriaan, kun sellainen ilmiö on täysin tunnettu. Puhun nyt nimenomaan tästä Essay-ahin käyttämästä ankkurilapsi-termistä, jota hän itsekin tässä selosti ja aivan asiallisen kysymyksen esitti ja siihen sai asiallisen vastauksen, ja hyvä näin.

Sinällään pidän ehkä erikoisena sitä, että aina halutaan jakaa ihmisiä tämän aiheen piirissä hyvin vahvasti tiettyihin luokkiin. Kyllä meidän pitäisi pystyä myös eduskunnassa, tai oikeastaan erityisesti täällä eduskunnassa, käsittelemään maahanmuuttoa ei yhtenä ikään kuin samanlaisena ilmiönä kaikilta osin. Meillä on, kuten tässä edustaja Lindén hyvin eroteli, hyvin erityyppisiä syitä muuttaa maahan, oli se sitten Suomi tai joku muu: meillä on turvapaikanhaku, joka on yksi niistä, sitten meillä on työperäinen maahanmuutto, opiskelu, avioliiton kautta tänne tulo ja niin edelleen. Varmasti voi olla ihmisiä — ehkä itsekin koen sellaisiin kuuluvani — jotka saattavat suhtautua hyvinkin erityyppisesti tällaisiin erityyppisiin maahanmuuttotilanteisiin, ja toisaalta näen myös ne haasteet, mitä meillä on ollut esimerkiksi tässä aiemmassa turvapaikkapolitiikassamme. Niitä on joiltain osin korjattu ja sitten joiltain osin ehkä ei.

Sinällään kotoutuminen toisaalta liittyy myös muihin kuin turvapaikanhakijoihin, mutta monesti siinä tilanteessa, kun tulee tänne ikään kuin vaikka opiskelemaan, saattaa olla helpompaa integroitua yhteiskuntaan, hankkia itselleen koulutus ja myös kielitaito. Toki tiedämme myös sen, että kotoutuminen ei kaikilta opiskelijoiltakaan onnistu, niin sanotusti, eikä välttämättä ole heidän tavoitteenaankaan. Kuitenkin olisi Suomenkin kannalta hyvin toivottavaa, että ne, jotka meillä korkeakoulutuksen saavat ja siten omaavat ne tiedot ja taidot, joita tarvitaan monesti monenkinlaisiin ammatteihin nykypäivänä, entistä useammin jäisivät tänne myös työntekijöiksi. Siinä on yksi semmoinen kohta, jota meidän on parannettava niin kotoutumisen piirissä olevien maahanmuuttajien kuin muiden Suomeen tulevien maahanmuuttajien keskuudessa, eli kielitaidon oppiminen. Se on monella edelleen este työpaikan saamiselle.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 98/2020 vp

14.54 Anders Adlercreutz r: Ärade talman! Edustaja Vestman puhui hieman epämääräisesti sokeasta pisteestä RKP:hen viitaten. Minulle jäi hyvin epäselväksi, mitä hän siinä tarkoitti, enkä nyt tässä lähde perkaamaan kokoomuksen hieman ristiriitaisia linjanvetoja. Totean vain, että olen iloinen edustaja Multalan puheenvuoroista näissä kysymyksissä.

Kun puhuttiin siitä, että miten yhteiskunnan suhtautuminen vaikuttaa kotoutumiseen, niin sen vaikutus on ihan kiistaton fakta. Se on yksi syy myöskin siihen, miksi kotoutuminen on onnistunut paremmin 2000-luvulla tulleiden keskuudessa kuin vaikka 90-luvulla tulleiden osalta, ja aika yleisesti pidetään suurimpana syynä sitä, että me yhteiskuntana suhtaudumme tätä nykyä suopeammin muualta tulleeisiin, muun näköisiin, toista taustaa edustaviin. Sittenhän meillä on toisaalta myöskin maan sisällä aika lailla isoja eroja kotoutumistuloksissa, ja siitäkin meidän kannattaa ottaa oppia ja pohtia, miksi tietyillä paikkakunnilla se onnistuu hyvin ja tietyillä paikkakunnilla heikommin.

Edustaja Vestman puhui sosiaaliturvasta yleensä, ja siinäkin tiettenkin samat ongelmat koskevat sosiaaliturvan osalta niin Suomessa syntyneitä kuin muualla syntyneitä. On säädettyä kannustimien osalta, ja on tiettenkin itsestään selvää, että työn hakuun tulisi kannustaa, ja siksi on oleellista, jos nyt vaikka puhutaan maahanmuuttajista, että työhön pääsy ei estetä millään tavoin, vaan tehdään siitä mahdollisimman sujuvaa, mahdollisimman nopeaa, poistetaan niitä turhia odotusaikoja, niin kuin itse asiassa nyt tilapäisellä lakimuutoksella on tehty tässäkin salissa. Tulisi pohtia vaikka muukalaispassikäytäntöä. Tällä hetkellä niitä ei myönnetä, ja se on ihan konkreettinen este sille, että ei päästä työhön kiinni. Minusta tämä on selkeä, yksinkertaisesti korjattavissa oleva asia, jolla pienen ryhmän kotoutumista voitaisiin parantaa ja nimenomaan sitä, että pääsee työhön kiinni. Minä luulen, että me kaikki olemme sitä mieltä, että kun työhön pääsee kiinni, niin on jo hyvinkin pitkällä kotoutumispolulla.

14.57 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Tällä lakimuutoksella on tosiaan tarkoitus auttaa ilman vanhempia maassa olevaa aikuistuvaa nuorta saavuttamaan riittävät valmiudet itsenäisen elämän aloittamiseen, ja sehan tarkoittaa juuri sitä täällä peräänkuulutettua opiskelua tai työntekoa. Täällä on käytetty todella hyviä puheenvuoroja siitä, että kyse on haavoittuvasta, pienestä ihmisryhmästä, syrjäytymisen ehkäisystä ja yhdenvertaisuudesta.

Kun tässä lakiesityksessä todetaan, että tätä lakia ei sovelleta, jos perheen yhdistäminen toteutuu, niin siksi tavallaan tämä ankkurilapsiproblematiikka ei tässä tullut esiin. Se on hyvä, että se nyt tuli myös tässä salissa selvästi sanottua, jos se ei kaikille ollut selvää. Myös se on hyvä, että täällä on monta kertaa todettu, ettei ole kyse subjektiivisesta oikeudesta, vaan siitä, että avun tarvetta arvioidaan ja sitä annetaan tarpeen mukaan. Kyse on tosiaan Suomessa jo olevista nuorista, joilla ei ole niitä omia vanhempia täällä itsenäistymisensä tukena. Heitä tässä monialaisella tuella voidaan ja halutaan tällä lakiesityksellä auttaa.

Kuten hallintovaliokunnan mietinnössä todetaan — kun täällä on peräänkuulutettu tätä laajempaa katsantokantaa — kotoutumisen selonteko on tulossa eduskunnan käsittelyyn vielä tämän vuoden aikana, ja sen yhteydessä on sitten tarkoitus ja mahdollisuus arvioida tätä kotouttamisen palvelukokonaisuutta ja ylipäänsä kokonaisuutta, mihin edustaja Multakin on täällä viitannut.

14.58 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Suora lainaus kokoomuksen turvapaikkapoliittisesta ohjelmasta: ”Pysyvän oleskeluluvan saamisen tulee perustua henkilön inte-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 98/2020 vp

groitumiseen suomalaiseen yhteiskuntaan. Tämän ensisijaisena mittana tulee työikäisiltä kansainvälisen suojelun perusteella Suomessa olevilta edellyttää usean vuoden opiskelutai työhistoriaa Suomessa oleskelun ajalta sekä kohtuullista kielitaitoa (suomi tai ruotsi). Lisäksi edellytyksenä tulee olla sitoutuminen yhteiskunnan sääntöjen noudattamiseen. Sen ulkomaalainen voisi osoittaa suorittamalla hyväksytysti suomalaisen yhteiskunnan peruskurssin ja kurssikokeen. Kurssin ja kokeen sisältö keskittyisi yhteiskunnan perustaviin sääntöihin sekä perusoikeuksien, kuten ihmisten fyysisen koskemattomuuden ja yhdenvertaisuuden, kunnioittamiseen kaikissa tilanteissa.” Kokoomus siis lähtee siitä, että samaan aikaan kun huolehditaan siitä, että yhteiskunnan kotoutumispalvelut alkuvaiheessa toimivat, tänne tulleilta myöskin edellytetään sitä, että tähän yhteiskuntaan ja sen perustaviin arvoihin sitoudutaan ja täällä jokainen tekee oman osansa myöskin työmarkkinoilla. Tässä ehkä kuulen puheenvuorojen perusteella, että kokoomuksen linja todella RKP:n linjasta poikkeaa. Me edellytämme ja haluamme edellyttää tänne saapuvilta myöskin omaa vastuunottoa.

15.00 Juhana Vartiainen kok: Arvoisa puhemies! En ole osallistunut tähän valiokuntatyöhön, mutta olen tässä koettanut siihen perehtyä ja olen kuunnellut tätä keskustelua. Minusta tämä esitys vaikuttaa hyvin perustellulta, niin kuin tässä vaikka edustaja Adlercreutzin ja Multalan erinomaisissa puheenvuoroissa on käynyt ilmi. Mitä myös tiedän maahanmuuttajien ja erityisesti turvapaikanhakijoina tulleiden elämästä ja nuorten elämästä, niin yksi silmäänpistävä piirrehän on heidän tavaton yksinäisyytensä. Sen perusteella kaikki tällainen toiminta, jossa heitä pyritään auttamaan ja olemaan jollain tavalla läsnä heidän elämässään, on ilman muuta arvokasta.

Edustaja Filatov täällä selosti hyvin myös sen, miksi tähän ei liity mitään tasa-arvo-ongelmaa, eli selvästi tätä on syytä puoltaa.

Kun täällä monet selvästi haluavat ilmaista hyvää tahtoaan sitä kohtaan, että maahanmuuttajat ja eritoten pakolaisina tulleet nuoret kotoutuisivat ja pärjäisivät ja integroituisivat Suomeen, niin minusta tässä ei pidä ollenkaan langeta omahyväisyyteen, kun me olemme kuitenkin Pohjoismaista minun käsittääkseni — en ole ihan viimeisiä tilastoja katsonut, mutta vanhastaan — tässä kaikkein heikoin. Pakolaistaustaiset integroituvat heikomminkin kuin työn perässä tulleet kaikkialla, kaikissa Pohjoismaissa, joita tunnen jo aikaisemman tutkijanurankin nojalla, ja Suomi ei pärjää tällaisessakaan vertailussa kovin hyvin.

Siksi ilman mitään tällaista nokittelua puolueiden välillä minusta kannattaa kyllä miettiä näitä meidän sosiaaliturvan ja työelämän sääntöjä. Ei ole ihan vailla perää se väite, että meillä kotoutetaan käyttämään sosiaaliturvaa. Minä olen tavannut Suomeen tulleita, jotka ovat kertoneet, että ensimmäinen asia, mikä opetettiin, oli toimeentulotuen hakeminen.

Ja yksi asia, joka selvästi erottaa Suomea heikompaan suuntaan, jos verrataan germaaniin maihin, on tämä oppisopimuksen hyvin vähäinen käyttö. Sehän on germaanisissa maissa hyvin tehokas kanava ihmisille, nuorille, joilla ei ole kovin hyvää pohjakoulutusta tai koulutusta lainkaan. Se on kuitenkin väylä päästä mukaan yhteiskuntaan.

Minusta sen miettiminen, miksi meidän sosiaaliturva ja työelämän säännöt yhdessä lopultakin tuottavat aika surkean lopputuloksen, olisi meille kaikille arvokasta ilman mitään puolueiden välistä nokittelua, koska se, että halutaan oikeasti tehdä Suomesta sellainen paikka, johon ihmiset voivat tulla, myös hädänalaiset — ja meidän voimme hyötyä siitä vielä taloudellisestikin — edellyttää kyllä sitten, [Puhemies koputtaa] että tätä sosiaaliturvaa ja työelämää katsotaan. Samat reformit auttaisivat suomalaisiakin työllistymään. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 98/2020 vp

15.03 Aki Lindén sd: Arvoisa puhemies! Kunnioitan niin kaavamaisesti sitä kolmen minuutin puheenvuoroaikaa, että puheenvuoroni lopussa jäi lukematta lyhyt lainaus, joka oli yhdenvertaisuusvaltuutetun lausunnosta hallintovaliokunnalle. Siinä on neljä lyhyttä kappaletta, joista kakkonen ja kolmonen kuuluvat näin: ”Esityksen tavoitteena on, että ilman huoltajaa Suomessa oleva lapsi tai nuori, jolle on myönnetty oleskelulupa hänen haettuaan Suomessa alaikäisenä kansainvälistä suojelua, on täysi-ikäistyttyään yhdenvertaisessa asemassa verrattuna lastensuojelun jälkihuollon piirissä oleviin nuoriin. Näin ollen ehdotetulla lainmuutoksella on tarkoitus asettaa toisiinsa nähden vastaavan kaltaisissa mutta eri lakien soveltamisalaan kuuluvissa tilanteissa olevat nuoret yhdenvertaiseen asemaan toisiinsa nähden.”

15.04 Mari Rantanen ps: Arvoisa puhemies! Vielä on pakko tähän loppuun tarkentaa sitä, että niin kuin tuossa omassa puheenvuorossani sanoin, niin nimenomaan se kielikoulutus ja yhteiskuntaoppi — kuten täällä edustaja Vestmankin omassa puheenvuorossaan toi esiin — ovat avainasemassa. Nämä ovat sellaisia palveluja, mistä itse asiassa maahanmuuttajataustaiset ihmiset tuovat esiin, että nämä kaksi ovat ne, mitä pitäisi antaa ja mistä tulee varmistaa, että ne ovat olemassa. Minulle esimerkiksi voimakkaimmat vaatimukset maahanmuuttopolitiikan muuttamisesta ovat tulleet nimenomaan maahanmuuttajataustaisilta, jotka eivät voi ymmärtää esimerkiksi sitä, että meillä on mahdollisuus käyttää tulkkia aina, vaan että heidän mielestään se pitäisi rajata joihinkin tiettyihin vuosiin, vaikkapa kolmeen vuoteen, jolloin näiden ihmisten oikeasti on pakko ottaa vastuu siitä kielen opiskelusta ja ryhtyä opiskelemaan.

Minusta on tärkeätä, että tässä salissa keskustellaan näistä asioista. Toivoisin, että muutkin puolueet rohkeasti sukeltaisivat myös tänne ongelmakohtiin, mitä meillä kotouttamisessa esimerkiksi on. Ja on myöskin sanottava tähän, että meillä oli viime vuoden lopussa noin 413 000 vieraskielistä, jotka asuvat pysyvästi Suomessa. Kysymys ei siis ole pienestä joukosta ihmisiä, ja siellä on monenlaisia ihmisiä monenlaisilla taustoilla. On selvää, että tässä salissa on vastuu siitä, että sen määrän, mikä meillä on vieraskielisiä, me kestämmme sosiaalisesti mutta myös taloudellisesti — etenkin jos tämä kotouttamispolitiikka ei toimi. Siinä mielessä minusta tässä salissa on syytä käydä keskustelua myös tästä aiheesta, joka ehkä välillä vähän kimmastuttaakin.

15.06 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Lindén puhui yhdenvertaisesta asemasta, ja tietysti on kaunis ele ajatella näin, mutta me emme ole yhdenvertaisessa asemassa kuitenkaan, koska tilanne on se, että kun tänne alaikäisenä turvapaikanhakija tulee ja sen jälkeen hän on järjestelmässä mukana, niin on ihan takuvarma, että hänestä pidetään huoli. Tällä hetkellä kuitenkin täällä liikkuu alle kaksivitosia kavereita, käytännössä katsoen yhteiskunnan ulkopuolella olevia ihmisiä vaikka kuinka paljon. Kukaan ei ole auttamassa heitä millään tavalla. Kukaan ei ole kiinnostunut niistä ihmisistä millään tavalla. Eikä heistä oikeastaan edes jutellakaan, vaikka heillä on ihan varmasti yhtä isot henkiset ongelmat ja monet muutkin ongelmat kuin näillä turvapaikanhakijoilla.

Nämä asiat eivät vain, ikävä kyllä, mene tasan tässä yhteiskunnassa. Nämä nallekarkit eivät jakaannu tasan, vaikka me tavallaan määrättyllä lailla haluamme. Kuitenkin kyllä minä näen, että esimerkiksi turvapaikanhakijana tänne tulevalle — olkoon kuka vain mitä tahansa mieltä — on suurempi moraalinen vastuu, ja kun hänelle annetaan apua, niin pitäisi olla suurempi motivaatio integroitua ja tehdä itse sen asian eteen jotain, koska ei täällä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 98/2020 vp

nyt oikeasti edes omia kansalaisia saada hoidettua sillä tavalla kuin pitäisi, eikä saada niitä kontakteja, niitä kavereita pyörimästä tuolta pitkin, sieltä missä nyt kukakin sitten asustelee. — Kiitoksia.

15.08 Aki Lindén sd: Arvoisa puhemies! En pyytänyt puheenvuoroani siksi, että olisin eri mieltä edustaja Laakson kanssa, vaan itse asiassa olen hyvin pitkälti samaa mieltä. Minä siteerasin yhdenvertaisuusvaltuutetun lausuntoa, jossa hän totesi, että juridisesti meidän tulee saada nämä eri ryhmät, tämä pienen pieni maahanmuuttajanuorten ryhmä ja sitten koko muu vastaavanikäisten suomalaisten nuorten ryhmä, yhdenvertaiseen asemaan. Asiallisesti ottaen olette varmasti aivan oikeassa: Olen todella huolissani siitä, kuinka paljon meillä on koko maassa syrjäytyneitä ihmisiä, erityisesti siellä nuorten miesten keskuudessa. Silloin voidaan sanoa, että meillä ei yhteiskunta toimi, jotkut viranomaiset, ovat ne sitten kunnan tasolla tai aluehallintoviranomaiset tai mitkä, eivät tee kaikkea sitä, mitä olemassa olevien lakien mukaan pitäisi tehdä. Tämä on suuri epäkohta ja suuri ongelma, ja siitä olen ihan samaa mieltä.

15.09 Mari Rantanen ps: Arvoisa puhemies! On pakko tarttua tähän edustaja Lindénin puheenvuoroon. Ilolla kuulen, että olette ajamassa myöskin kantasuomalaisille nuorille tätä, [Aki Lindénin välihuuto] ja olisinkin kysynyt: onko pääministeripuolue jo tuomassa tähän saliin ehdotuksen, jossa lisätään nämä samat palvelut kaikille alle 25-vuotiaille?

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.